

PL ISSN 0079-7138

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY

TOM 49

WROCLAW 2001

For the exchange write please to

Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Oddział we Wrocławiu
ul. Więzienna 6, 50-118 Wrocław, Poland

Orders regarding all publications of the Institute of Archaeology and Ethnology and should be addressed to the Institute of Archaeology and Ethnology, Polish Academy of Sciences, Al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, Poland, fax 48-22-6240100 Warsaw

The subscription rates for periodicals are (in USD or equivalent):

ARCHEOLOGIA	25
ARCHAEOLOGIA POLONA	30
ARCHEOLOGIA POLSKI	60 (2 vols)
ETHNOLOGIA POLONA	30
ETNOGRAFIA POLSKA	50 (2 vols)
KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ	60 (4 vols)
POLISH ARCHAEOLOGICAL ABSTRACTS	25
PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY	30
SPRAWOZDANIA ARCHEOLOGICZNE	30

For all non European countries plus postage (USD 3)

Payment must be made by International Money Order sent to PBK VIII O/Warszawa Nr 370028-4499 or by check payable to Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, Poland.

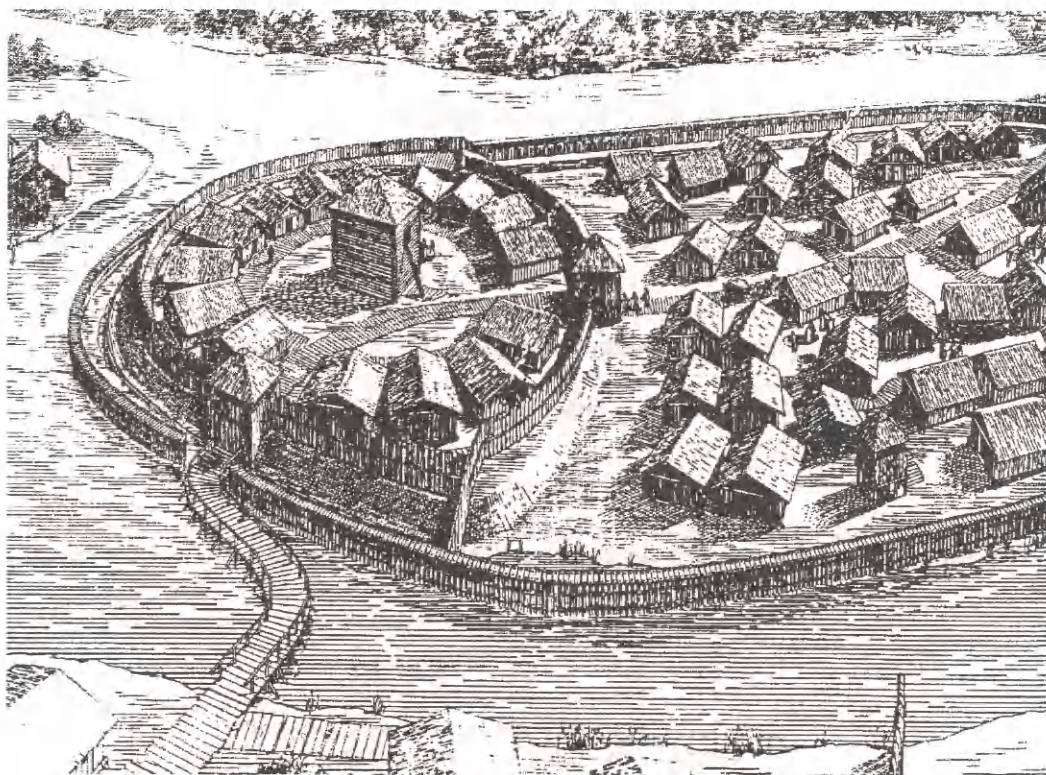
INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU

P IV 242

PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY

TOM 49

WROCŁAW 2001

Akc. 2/2002 d.

Redakcja – Editor
BOGUSŁAW GEDIGA

Sekretarz Redakcji – Editorial secretary
SŁAWOMIR MOŹDZIOCH

Członkowie Komitetu Redakcyjnego – Editorial Committee members
GRZEGORZ DOMAŃSKI, LECH LECIEJEWICZ, ROMUALD SCHILD,
WOJCIECH SZYMAŃSKI, ZENON WOŹNIAK

Redaktor techniczny – Technical Editor
AGNIESZKA MATKOWSKA

TLUMACZE – TRANSLATORS
Janusz Murczkiewicz – teksty niemieckie – German texts
Monika Kruk, Tomasz Olszewski – teksty angielskie – English texts

EDITORIAL OFFICE: Instytut Archeologii i Etnologii
Polskiej Akademii Nauk,
Oddział we Wrocławiu
ul. Więzienna 6
50-118 Wrocław
Phone: +48-71 3441608
Fax: +48-71 3443352
e-mail: bge@arch.pan.wroc.pl
smo@arch.pan.wroc.pl

„Przegląd Archeologiczny” is regularly listed in the International Current
Awareness Service: Anthropology, Selected material is indexed in the
International Bibliography of Social and Cultural Anthropology.

Przegląd Archeologiczny © Copyright 2001 All Rights Reserved

All papers are copyright to their authors and to Przegląd Archeologiczny

No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical,
including photocopy, recording, or any information storage and retrieval system, without permission from the copyright owner.

Instytut Archeologii i Etnologii PAN – Oddział we Wrocławiu
Oddano do składania we wrześniu 2001 r.
Druk ukończono w lutym 2002 r.
Nakład: 450 egz.

WYDAWNICTWO
WERK

50-512 Wrocław, ul. Tarnogajska 37/6, tel. (071) 78-73-220

SPIS TREŚCI – CONTENTS

Artykuły – Articles

Adriana CIESIELSKA, Koncepcja grup społecznych i sposoby ich badania w archeologii procesualnej, postprocesualnej i neomarksistowskiej ..	5
<i>The concepts of social groups and archaeological methods of their investigation ...</i>	14
Piotr CHACHLIKOWSKI, Janusz SKOCZYŁAS, Exploration of stone raw-materials in stone industry of late-neolithic communities of Lowland Poland (Niż Polski). Prospects for further petroarchaeological studies in the Kujawy region	17
Jan DĄBROWSKI, Osady ludności i kultury lużyckiej jako obiekty kultowe	35
<i>Die Siedlungen der Lausitzer Kultur als Kultstätten .....</i>	46
Mariusz ROSIK, Burial customs in the land of Bible from the chalcolithic period to the herodian period (4300 B.C.E.-70 A.D.). General view .	47
Felix BIERMANN, Katrin FREY, Ringwall und Macht. Über die Burgen des 9./10. Jh. am Teltow und im Berliner Raum	59
Waldemar OSSOWSKI, Marek KRAPIEC, Niektóre zagadnienia szkodnictwa późnośredniowiecznego na przykładzie wraka z Kobylej Kępy	85
<i>Some aspects of the late medieval shipbuilding on the example of the wreck from Kobyla Kępa .....</i>	101
Vladimír HAŠEK, Josef UNGER, Geophysicalische Prospektion und archäologische Untersuchung von mittelalterlichen befestigten Siedlungen Mährens	103
Józef SZYKULSKI, Wieże grobowe (Chullpas) z obszaru kompleksu osadniczego w Churajón – Peru oraz zagadnienie ich periodyzacji	127
<i>Chullpas de Churajón (departamento de Arequipa – Peru) y su periodización .</i>	139

Odkrycia – Discoveries

Jan FIEDORCZUK, Figurki Wenus – Wytwory magdaleńskiej sztuki ruchomej z Wilczyc, pow. Sandomierz	141
--	-----

Recenzje – Reviews

Michael Lorblanchet, La grotte ornée de Pergouset (Saint-Géry, Lot). Un sanctuaire secret paléolithique, (Zofia Sulgostowska)	145
Kristian Kristiansen, Europe before History, (Justyna Baron)	147
Claus Weber, Die Rasiermesser in Südosteuropa, (Katarzyna Gorek)	152
Dagligliv i Danmarks middelalder – en arkaeologisk kulturhistorie, (Lech Leciejewicz)	154
Annemies Tamboer: 1. Ausgegrabene Klänge. Archäologische Musikinstrumente aus allen Epochen, 2. Dźwięki z przeszłości. Archeologiczne instrumenty muzyczne na przestrzeni wieków, (Tadeusz Malinowski)	155
Stanisław Tabaczyński (red.), Kultury archeologiczne a rzeczywistość dziejowa, (Adriana Ciesielska)	161

23

**PRICE LIST
OF THE MONOGRAPHS & PERIODICALS
PUBLISHED BY THE INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY AND ETHNOLOGY
POLISH ACADEMY OF SCIENCES**

MONOGRAPHS:

Archeologia średniowiecznego Kolobrzegu (Archaeology of Medieval Kolobrzeg) [ed. M. Rębkowski].	vol. I. Kolobrzeg 1996	40\$
	vol. II. Kolobrzeg 1997	30\$
	vol. III. Kolobrzeg 1998	35\$
	vol. IV. Kolobrzeg 1999	35\$
		25\$
Archeologia w teorii i w praktyce (Archaeology in Theory and in Practice) [ed. A. Buko, P. Urbańczyk]. Warszawa 2000		
Bogdan Balcer, Cmielów – Krzemionki – Świeciechów. Związki osady neolitycznej z kopalniami krzemienia (Cmielów – Krzemionki – Świeciechów. Relations between the Neolithic settlement and flint mines)		in print
Andrzej Buko, Początki Sandomierza. (The Beginnings of Sandomierz) Warszawa 1998		20\$
Centrum i zaplecze w wczesnośredniowiecznej Europie Środkowej [ed. S. Moździoch]. Wrocław 1999		25\$
Człowiek, sacrum, środowisko. Miejsca kultu we wczesnym średniowieczu [ed. S. Moździoch]. Wrocław 2000		25\$
Grzegorz Domański, Śleza w pradziejach i średniowieczu		in print
Marek Dulnicz, Kształtowanie się Słowiańszczyzny Północno-Zachodniej. Studium archeologiczne. Warszawa 2001		35\$
Europe around the Year 1000 [ed. P. Urbańczyk]. Warszawa 2001		35\$
Slawomir Kadrow, U progu nowej epoki. Gospodarka i społeczeństwo wczesnego okresu epoki brązu w Europie Środkowej (On the verge of a New Epoch: Central European society and economy in the early Bronze Age), Kraków 2001		30\$
Kalisz wczesnośredniowieczny. Materiały sesji – Kalisz 15 czerwca 1998 (Early Medieval Kalisz) [ed. T. Baranowski]. Kalisz 1998		10\$
Zbigniew Kobyliński, Teoretyczne podstawy konserwacji dziedzictwa archeologicznego. Warszawa 2001, ss. 295, ryciny.		25\$
Jerzy Kopacz, Początki epoki brązu w strefie karpackiej w świetle materiałów kamiennych. Kraków 2001		30\$
Janusz Kruk, Sarunas Milisauskas, Rozkwit i upadek społeczeństw rolniczych neolitu (The Rise and Fall of Neolithic Societies), Kraków 1999		20\$
Krzysztof Misiewicz, Metody geofizyczne w planowaniu badań wykopaliskowych (Geophysical Methods in Planning of Archaeological Investigations), Warszawa 1998		20\$
The Neighbours of Poland in the 10th Century [ed. P. Urbańczyk]. Warszawa 2000		45\$
Omnia res mobilia. Polish Studies in Posthumous Inventories of Movable Property in the XVI-XIX Century [ed. J. Kruppé, A. Pośpiech], Warszawa 1999		20\$
Osadnictwo i architektura ziem polskich w dobie Zjazdu Gnieźnieńskiego (Settlement and Architecture in Poland in the Period of the Gniezno Summit) [ed. A. Buko, Z. Swiechowski]. Warszawa 2000		35\$
Początki osadnictwa w Sudetach (The Beginnings of Settlement in the Sudety Mountains) [ed. P. Valde-Nowak], Kraków 1999		20\$
Quo vadis archaeologia? [ed. Z. Kobyliński],		[in print]
Marian Rębkowski, Pierwsze lokacje miast w księstwie zachodniopomorskim. Przemiany przestrzenne i kulturowe. Kolobrzeg 2001		25\$
Teresa Stawiarska, Naczynia szklane okresu rzymskiego z terenu Polski. Studium archeologiczno-technologiczne. Warszawa 1999		wyczerpane
Szkice Zawichojskie [ed. T. Dunin-Wąsowicz, S. Tabaczyński]. Zawichost 1999		wyczerpane
Theory & Practice in Archaeological Research. Vol. III: Dialogue with the Data: the Archaeology of Complex Societies and its Context in the 90s [ed. S. Tabaczyński, P. Urbańczyk]. Warszawa 1998		45\$
A Turning of Ages – Im Wandel der Zeiten – Jubilee Book Dedicated to Professor Jan Machnik on His 70th Anniversary [ed. S. Kadrow]. Kraków 2000		35\$
H. Zoll-Adamikowa, M. Dekówna, E.M. Nosek, The Early Mediaeval Hoard from Zawada Lanckorońska [Upper Vistula River], Warszawa 1999		40\$

ADALBERTUS

TŁO KULTUROWO-GEOGRAFICZNE WYPRAWY MISYJNEJ ŚW. WOJCIECHA NA POGRANICZE POLSKO-PRUSKIE [pod redakcją Przemysława Urbańczyka]		
vol. 1. Adalbertus. Wyniki programu badań interdyscyplinarnych (Adalbertus. Results of Interdisciplinary Research) [ed. P. Urbańczyk]. Warszawa 1998		25\$
vol. 2. Wczesnośredniowieczny szlak ładowy z Kujaw do Prus. Studia i materiały (Early Medieval Land Route between Kujavia and Prussia (11th c.). Studies and Materials) [ed. W. Chudziak]. Toruń 1997		15\$
vol. 3. Marek Franciszek Jagodziński, Archeologiczne ślady osadnictwa między Wisłą a Pasłęką we wczesnym średniowieczu. Katalog stanowisk. Warszawa 1997		15\$
vol. 4. Jolanta Sadowska-Topór, Starożytne drogi w dolinie rzeki Dzierzgoń w świetle badań archeologicznych. Warszawa 1999		15\$
vol. 5. Maria Kasprzycka, Tło paleogeograficzne osadnictwa Żuław Elbląskich w pierwszym tysiącleciu naszej ery. Warszawa 1999		15\$

ARCHEOLOGIA MAZOWSZA I PODLASIA. STUDIA I MATERIAŁY [pod redakcją Wojciecha Szymańskiego]

vol. 1. Osadnictwo pradziejowe i wczesnośredniowieczne w dorzeczu Słupianki pod Plockiem [ed. M. Dulnicz]. Warszawa 1998		35\$
--	--	------

BIBLIOTEKA ETNOGRAFII POLSKIEJ [pod redakcją Jolanty Kowalskiej]

Nr 52, Krystyna Hermanowicz-Nowak, Strój górali Beskidu Śląskiego. Warszawa 1997		20\$
Nr 53, Iwona Kabzińska, Wśród „kościelnych Polaków”. Z badań nad wyznacznikami tożsamości narodowej Polaków z Białorusi. Warszawa 1999		20\$
Nr 54, Podhale. Tradycja we współczesnej kulturze wsi [ed. D. Tylkowa]. Kraków 2000		30\$

BIBLIOTHECA ANTIQUA [pod redakcją Aleksandry Dunin-Wąsowicz]

Vol. XXIII, Tomasz Scholl, Viktor Zin'ko, Archaeological Map of Nymphaion [Crimea]. Warszawa 1999		20\$
---	--	------

MONUMENTA ARCHAEOLOGICA BARBARICA [pod redakcją Zenona Woźniaka]

T. V, Jacek Andrzejowski, Nadkole 2. A Cemetery of the Przeworsk Culture in Eastern Poland. Kraków 1998		35\$
T. VI, Kazimierz Godłowski, Tomasz Wichman, Cmielów Piaskowy. Ein Gräberfeld der Przeworsk-Kultur im Świętokrzyskie-Gebirge. Kraków 1998		30\$
T. VII, Włodzimiera Ziemińska-Odojowa, Niedanowo. Ein Gräberfeld der Przeworsk- und Wielbark-Kultur in Nordmasowien. Kraków 1999		40\$

POLSKIE BADANIA ARCHEOLOGICZNE

Tom 32, Sandomierz: Badania 1969-1973 [ed. S. Tabaczyński]. T. II. Warszawa 1996		40\$
--	--	------

STUDIA I MATERIAŁY Z HISTORII KULTURY MATERIALNEJ [pod redakcją Jerzego Kruppé]

Tom LXV, Elżbieta Kowecka, Sprzedać! Kupić! Sklepy warszawskie z artykułami domowymi 1830-1870. Warszawa 1998		20\$
Tom LXVI, Szpitalnictwo w dawnej Polsce [ed. Maria Dąbrowska, Jerzy Kruppé]. Warszawa 1998		25\$
Tom LXVII, Elżbieta Mazur, Dobroczynność w Warszawie XIX wieku. Warszawa 1999		20\$
Tom LXVIII, Andrzej Klonder, „Wszelka spuścizna w Bogu spoczywającego”. Majątek ruchomy zwykłych mieszkańców Elbląga i Gdańska w XVII wieku. Warszawa 2000		20\$
Tom LXIX, Danuta Molenda, Polski ołów na rynkach Europy Środkowej w XIII-XVII wieku. Warszawa 2001		23\$

PERIODICALS:

ARCHAEOLOGIA POLONA	each 30\$
Vol. XXXVII, Warszawa 1999, ss. 167.	
Vol. XXXVIII, Warszawa 2000, ss. 264.	
Vol. XXXIX, w druku	

ARCHEOLOGIA

each 25\$	
Tom I, Warszawa 2000 /1999/, ss. 146 + XVIII tablic.	
Tom II, Warszawa 2001 /2000/, ss. 152 + XXIV tablice.	
Tom III, w druku	

ARCHEOLOGIA POLSKI

each 30\$	
Tom XLIV:1999, z. 1-2, Warszawa 1999, ss. 235.	
Tom XLV:2000, z. 1-2, Warszawa 2000, ss. 160.	
Tom XLVI:2001, z. 1-2, Warszawa 2001, ss. 186	

ETHNOLOGIA POLONA

each 30\$	
Vol. 20, Poznań 1999, ss. 155.	
Vol. 21, Poznań 2000, ss. 136.	
Vol. 22, w druku	

ETNOGRAFIA POLSKA

each 25\$	
Tom XLIII, z. 1-2, Warszawa 1999, ss. 244.	
Tom XLIV, z. 1-2, Warszawa 2000, ss. 224.	
Tom XLV, z. 2, Warszawa 2001, ss. 256.	

FASCICULI ARCHAEOLOGIAE HISTORICAE

each issue 20\$	
Fasc. XI, Łódź 1998, ss. 59.	
Fasc. XII, Łódź 2000, ss. 55.	
Fasc. XIII, w druku	

KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

each issue 15\$	
Rok XLVII, nr 1-2, Warszawa 1999, ss. 332.	
nr 3-4, Warszawa 1999, ss. 195. Rok XLVIII, nr 1-2, Warszawa 2000, ss. 112.	
nr 3-4, Warszawa 2000, ss. 112.	
Rok XLIX, nr 1-2, Warszawa 2001, ss. 164.	
nr 3, Warszawa 2001, ss. 140.	
nr 4, w druku	

POLISH ARCHAEOLOGICAL ABSTRACTS

25\$	
Vol. 21, Poznań 1996, 298 poz.	

PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY

30\$	
Tom 47, Wrocław 1999, ss. 202.	
Tom 48, Wrocław 2000, ss. 169.	
Tom 49, w druku	

SPRAWOZDANIA ARCHEOLOGICZNE

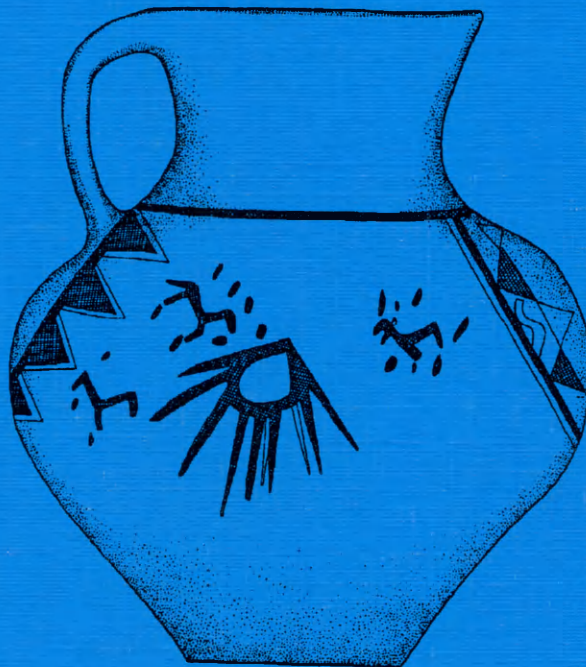
30\$	
Tom LI, Kraków 1999, ss. 367.	
Tom LII, Kraków 2000, ss. 496.	
Tom LIII, w druku	

P III 272

INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY AND ETHNOLOGY
POLISH ACADEMY OF SCIENCES

PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY

VOL. 49

IAE
PAN